

Rapport 2

Insamling och givande i coronavirusetts spår

20 april 2020

Branschorganisationen
för tryggt givande

Innehåll

Inledning.....	2
Sammanfattning.....	2
Viktigaste finansieringskällorna.....	3
Civilsamhällets bredd tappas bort i krisinsatserna.....	6
Uppskattning av minskningar av insamlade medel.....	6
Uppskattning av minskade intäkter i relation till ändamål.....	8

Inledning

Giva Sverige har närmare 160 medlemmar som tillsammans omsätter drygt 15 miljarder kronor varav insamlade medel från allmänhet, näringsliv, organisationer och stiftelser utgör 8,8 miljarder kronor. Medlemmarna har cirka 14 000 anställda och 58 000 volontärer¹.

Den här sammanställningen bygger på tidigare statistik från Giva Sverige samt två undersökningar bland medlemsorganisationerna genomförda den 25–30 mars samt 14–17 april.

Det är ännu för tidigt att exakt förutspå konsekvenserna av coronaviruset för intäkterna via gåvor och bidrag från den privata sektorn, men en grov uppskattning nu är minskade intäkter i **storleksordningen 475–950 miljoner kronor under 2020**. En kraftig lågkonjunktur med ytterligare börsfall och minskade utdelningar kan innebära att nedgången för 2021 blir ytterligare större då både privatpersoners förmåga att bidra med gåvor och stiftelsers och organisationers minskade utdelningsutrymme slår igenom.

”Sverige har en lång tradition av att i tider av samhällsförändring och kris lyfta in civil sektor för att stärka den offentliga handlingsförmågan. Det finns starka skäl att kraftsamla även nu.”

Sammanfattning

- 71 % uppger minskade intäkter totalt sett. Bland övriga finns också en stor osäkerhet kring hur intäkterna kommer att förändras framöver.
- 63 % anger att gåvor och bidrag från företag och organisationer minskar medan en liten andel (5%) anger att stödet ökar något.
- För gåvor från allmänheten uppger hälften av organisationerna en minskning medan drygt 11 % ser en ökning.
- Flera uppger att de får indikationer på förseningar i beslut och utbetalning av offentliga medel liksom att dialog med kommuner kring avtal för olika uppdrag skjuts på framtiden.
- Svårigheter att ta del av redan införda krispaket då associationsformerna ideell förening, stiftelse eller trossamfund inte är explicit angivna.

¹ Siffrorna gäller 2018. Ny statistik kommer maj 2019. Statistiken baseras på organisationernas inrapporterade siffror som baseras på uppgifter ur organisationernas årsredovisningar och CRM-system. Eftersom statistiken i vissa fall har två källor kan det i vissa fall skilja sig i summeringar av den totala insamlingen.

- Insamlingsverksamheten kan inte fortgå på planerat vis, 8 av 10 ändrar sin planering.
- Organisationer med ändamål som på något vis relaterar till virus spridningen (t ex social verksamhet eller forskning) ser en möjlig ökning av gåvor. Andra oroar sig för att ”corona-fokus” innebär minskat intresse för andra viktiga ändamål.
- 8 av 10 organisationer uppger att deras ändamålsverksamhet påverkas. Ett stort antal har tagit initiativ till nya aktiviteter samtidigt som drygt 4 av 10 har fått ställa in befintlig verksamhet för sina målgrupper.
- Nästan 20 % av organisationerna har gjort minskningar i personal och bemanning.
- Lika många, 20 %, ser större engagemang och intresse från volontärer och medlemmar.
- Det finns en mycket stor oro för hur den akuta situationen ska hanteras med fasta kostnader och verksamheter, där i många fall behov och efterfrågan samtidigt ökar. Det framkommer också tydligt att oron för hur finansieringen både från privata och offentliga källor kommer att se ut 2021 är överhängande.
- Det finns även oro för återbetalningskrav om verksamheten inte har kunnat genomföras på det sätt som ursprungligen planerats pga coronaviruset. Liksom hur de ska hantera det nyckeltal som Svensk insamlingskontroll använder sig av (ändamålskostnader minst 75%), och som redan är kraftigt kritiserat av Giva Sverige eftersom bl a ökade intäkter kan medföra ett sämre nyckeltal.

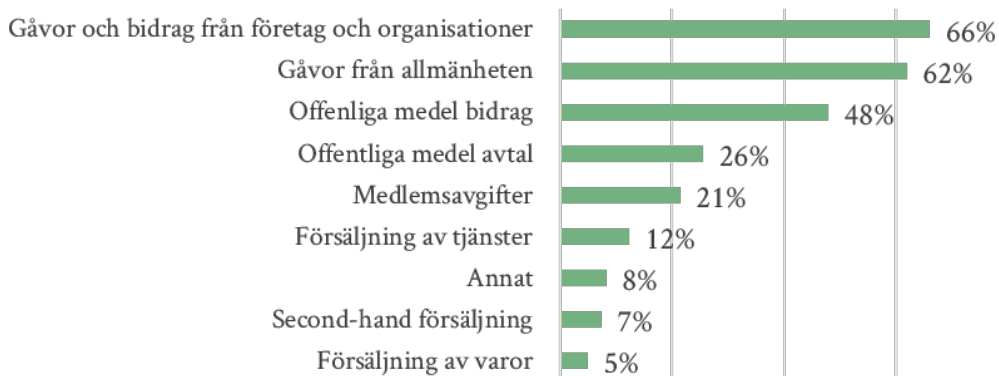
”Vi inom civilsamhället är en viktig del i lösningen. Idag känner jag att vi inte får möjlighet eller resurser att kunna vara så stor och effektiv del som vi skulle kunna. För att vara det behöver vi mer medel än vanligt.”

Viktigaste finansieringskällorna

Organisationerna fick välja sina tre viktigaste finansieringskällor. Då syns tydligt att gåvor och bidrag via företag, organisationer och stiftelser samt allmänheten liksom offentliga bidrag är viktigast för de flesta. Det framgår också tydligt att gåvor och bidrag minskar medan intäkterna från offentliga medel är mer stabila.

Undersökningen visar att drygt 96 % av organisationerna får gåvor från allmänheten och/eller företag, stiftelser och organisationer medan det är knappt 64 % som har offentliga bidrag och 45 % som har avtal med offentlig sektor.

Viktigaste finansieringskällor (max 3 per organisation)

1. Gåvor och bidrag via företag, organisationer och stiftelser

Drygt 6 av 10 uppger att de ser minskningar i intäkterna från företag, organisationer och stiftelser. 33 % anger oförändrade intäkter och 5 % ser en ökning.

2. Gåvor från allmänheten

Närmare hälften av alla som tar emot gåvor från allmänheten uppger att de ser minskningar i de intäkterna. 37 % anger oförändrade intäkter och 11 % ser en ökning av gåvorna.

3. Offentliga medel – Bidrag

Närmare 80 % uppger att de offentliga medel via bidrag som de tar emot är oförändrade.

4. Offentliga medel – Avtal

Av de som har offentliga medel via avtal uppger nästan 80 % att det är oförändrat.

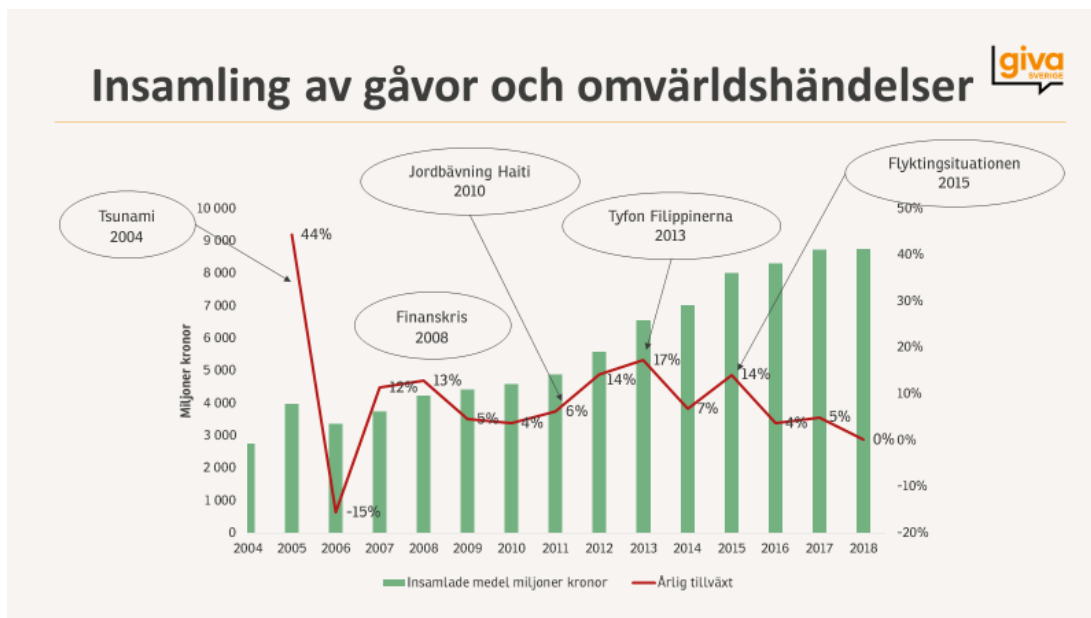
5. Medlemsavgifter

Av de som har finansiering via medlemsavgifter uppger ca 74 % att de är oförändrade.

Undersökningen visar att det är svårt att i nuläget uttala sig om vilka effekter coronaviruset kan komma att få för gåvogivande från den privata sektorn men med mer fördjupade undersökningar under våren kan en mer precis bild ges efterhand.

Liksom för andra sektorer i samhället finns det inte en motsvarande kris att jämföra med för att i dagsläget kunna göra en fullständig bedömning av hur insamling av gåvor och givande kommer att utvecklas i Sverige det kommande året. Med de erfarenheter vi har från andra

kriser², framför att IT-kraschen 2000–2001 och Finanskrisen 2008, vet vi dock att det direkt vid krisens start är det företags gåvor och bidrag som minskar eller stoppas helt.

På medellång sikt kommer en allmän konjunkturedgång med ökad osäkerhet och framför allt stor arbetslöshet att påverka också allmänhetens givande negativt då den egna ekonomin försämras. Giva Sveriges undersökningar bekräftar att det initialt framför allt är företags och i viss mån stiftelsers åtaganden som påverkas och att nu börjar allmänhetens givande att minska.

Om och hur mycket beror inte bara på den ekonomiska utvecklingen utan, som alltid med insamling av gåvor, handlar givarviljan också om att motivera och engagera för olika ändamål. Det verkar finnas en tendens till ökat engagemang i början av denna kris, både i form av bidrag med sin tid som volontär och med pengar, vilket skulle kunna stimuleras både på kort och lång sikt genom politiska insatser.

”Det talas mycket om krisen i Sverige medan fattigdomen i världen kommer att öka och miljoner och miljoner barn i världen inte har tillgång till utbildning och riskerar att svälta pga den ekonomiska kris som kommer att följa i spåren av krisen. Det perspektivet måste vi få upp på agendan.”

² Den ekonomiska kris och lågkonjunktur som Sverige gick igenom under första halvan av 1990-talet går tyvärr inte att jämföra med då det inte finns insamlingsstatistik från den tiden men framför allt för att gåvogivandet var litet eftersom det var få organisationer som arbetade med insamling av gåvor på ett systematiskt och professionellt sätt.

Civilsamhällets bredd tappas bort i krisinsatserna

Att statens olika krispaket också uttalat inkluderar andra associationsformer såsom ideella föreningar, stiftelser och trossamfund är avgörande för ideell sektor. Ett brådskande exempel är lånegarantin där begränsningen av associationsformer innebär att ideella organisationer som bedriver näringsverksamhet för att finansiera olika former av hjälparbete hamnar i kläm. Detsamma gällde osäkerheten initialt kring korttidsarbete. Det skapar en stor osäkerhet och riskerar att underminera både små och stora organisationer med mångårig och stabil verksamhet. För många av dem ökar samtidigt efterfrågan på deras stöd, service eller tjänster vilket gör att de hamnar i ett svårt dilemma.

Ett annat exempel är offentliga bidrag som stänger ute hjälporganisationer som är stiftelser. Organisationerna ger också signaler om att även myndigheter och kommuner nu avvaktar med beslut om fortsatta avtal eller skjuter upp beslut om utbetalning av bidrag.

"Just nu behöver vi mer än någonsin en trygg och långsiktig finansiering, så att vi kan möta upp de skriande behoven som vi möter varje dag. Sverige behöver oss!"

Uppskattning av minskningar av insamlade medel

Allmänhetens (gåvor och testamenten): 275 – 550 miljoner kronor

Totalt 5,5 Mdr kronor 2018 och kommer enligt prognosen för 2019 att öka något. Detta utgör 65% av totalt insamlade medel.

En minskning av givandet kan bli, lågt räknat, i storleksordningen 5%, dvs 275 miljoner kronor. Då inflödet av nya givare har minskat och med ett osäkert privatekonomiskt läge för många människor kan en nedgång på 10% snarare vara ett rimligt scenario. Den exakta nivån är dock mycket svårbedömd i dagsläget.

Med ungefär en månad sedan starten av de striktare restriktionerna är det en stor osäkerhet kring allmänhetens givande eftersom effekterna där inte är synliga än. Inflödet av nya givare minskar, delvis för att organisationer som arbetar med fysiska möten på stan (face-to-face) eller hemma (door-to-door) inte kan fortsätta med det men också för att telemarketinginsatser minskar då personalen inte kan sitta så nära varandra eller det är hög sjukfrånvaro. Detta skapar på lite längre sikt ett stort ekonomiskt tapp eftersom det även i ordinarie fall alltid är givare som avslutar sina engagemang.

Med den osäkra situation som råder är det dessutom hög risk att fler än normalt väljer att avsluta sitt givande. En ökad tendens till avslutat givande finns men har inte slagit igenom fullt ut än. Vi räknar med att få bättre indikationer på detta i nästa undersökning som är klar i slutet av april.

Med många inställda idrottsevenemang, som har organisationer som förmånstagare eller där deltagare samlar in pengar, liksom festivaler och andra aktiviteter där organisationerna möter potentiella givare påverkar också intäkterna negativt och kommer att märkas än tydligare senare i vår och sommar.

Det finns indikationer från juristfirmor i Sverige att intresset för att skriva testamente har ökat, vilket skulle kunna innebära att det över tid också sker en ökning av gåvor via testamenten. Detta stämmer också med indikationer från andra länder. Sådana intäktsökningar är dock mycket osäkra och kommer oavsett att ske längre fram i tiden.

”Mindre intäkter samtidigt som vi ser ett ökande hjälpbehov från människor som lever i fattigdom, hemlöshet och utanförskap. Vi ser också behov av stöd till nya grupper, framförallt 70+ och personer i riskgrupper.”

Företag: 100 – 150 miljoner kronor

Totalt 1,035 Mdr (2018) och kommer att ligga på samma nivå 2019 enligt prognos i december 2019. Utgör 12% av totalt insamlade medel.

Vi gör bedömningen att en minskning av gåvor och bidrag från företag på helåret 2020 ligger i storleksordningen minst 100 – 150 miljoner kronor med risk för att ytterligare försämringar senare. Även om vissa organisationer ser ett ökat engagemang från företag är det överlag en negativ tendens på intäktsidan eftersom krisen slår hårt mot näringslivet.

En del av företagens bidrag registreras emellertid i kategorin organisationer & stiftelser då det är medel som delas ut via företagsnära stiftelser. Då vissa företagsnära stiftelser får tillskott till sitt kapital via aktieutdelningar kommer ett stopp eller minskning av utdelningar sannolikt att minska dessa stiftelser möjlighet till gåvor och bidrag de kommande åren.

Organisationer/stiftelser: 100 – 250 miljoner kronor

Knappt 2 Mdr (2018) och kommer att ligga på samma nivå 2019 enligt prognosen i december. Detta är 23% av totalt insamlade medel. Postkodlotteriet utgör knappt 800 miljoner kronor.

På kort sikt gör vi bedömningen att det sker en mindre nedgång här än för övriga två givargrupper, men för 2021 och framåt kan det ha mycket stora och negativa konsekvenser för organisationernas intäkter. En uppskattning för 2021 kan vara runt minst 25%, dvs 250 miljoner kronor.

Många stiftelser har en stabil kapitalbas och haft god avkastning under många år vilket innebär att de inte omedelbart stoppar sina åtaganden men det kommer sedan troligen att ske en minskning av bidrag och gåvor från 2021 och framåt. På längre sikt kan det alltså drabba ideella organisationer hårt.

Just nu ser vi både i Sverige och utomlands en mobilisering bland vissa stiftelser för att stödja organisationer med ändamål/verksamhetsområden/målgrupper som drabbas hårdare av nedstängningen av samhället och coronaviruset, samt stöd till forskning som relaterar till coronaviruset. Det är mycket hoppfullt på kort sikt. Det finns dock en oro bland organisationer att "corona-trenden" minskar intresset och resurserna för andra viktiga ändamål i Sverige och internationellt.

"Vi ser också en risk att vissa finansiärer vill "hoppa på corona-tåget" och bara finansiera arbete relaterat till det och glömmer att det fortfarande finns många andra mycket viktiga frågor framöver."

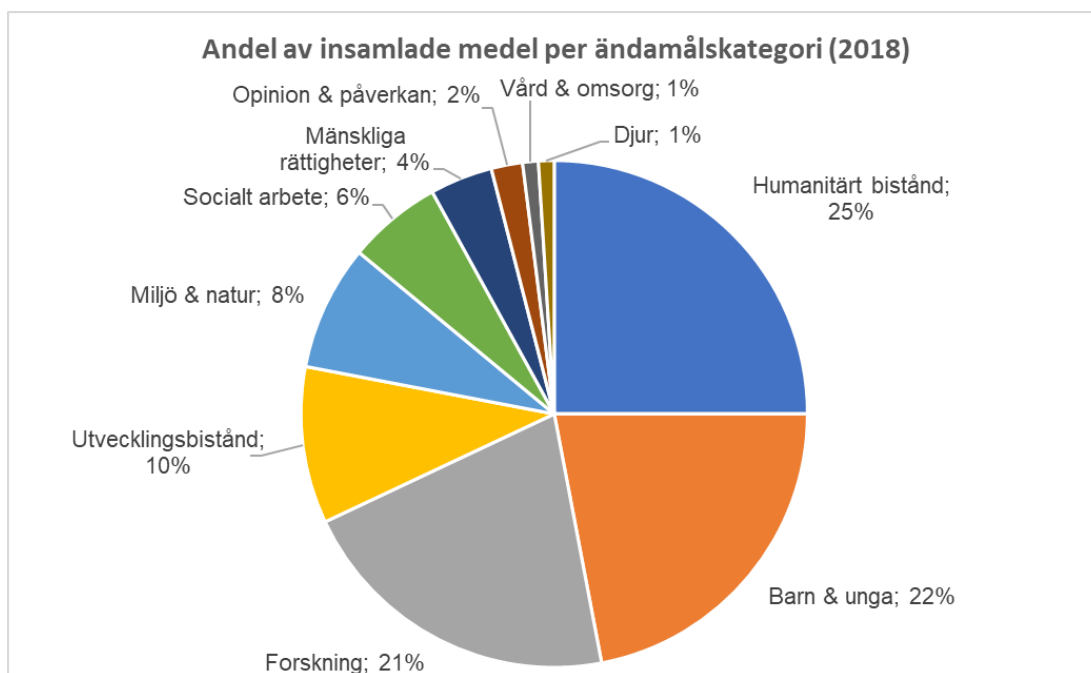
Eftersom Postkodlotteriet är en viktig finansiär av generellt verksamhetsstöd för de närmare 60 organisationer som ingår i Postkodföreningen, något som är särskilt betydelsefullt för de mindre organisationerna, är utvecklingen för lottförsäljningen en central faktor för hur stort stöd organisationerna får 2021. Om sämre privatekonomi även slår mot lottförsäljning kommer utdelningen från Postkodlotteriet att minska. Detta slår i så fall också mot möjligheterna för organisationer att få stöd från Postkodstiftelsen.

Andra ideella lotterier, som t ex Miljonlotteriet och Folkspel, är mycket centrala finansiärer för en bredd av organisationer och här finns självklart också samma risker för minskad utdelning till den ideella sektorn.

Uppskattning av minskade intäkter i relation till ändamål

Med hjälp av den årliga insamlingsstatistik som Giva Sveriges medlemmar rapporterar kan intäkterna från gåvor och bidrag fördelas per organisationernas huvudändamål. Många organisationer kan även ha som ändamål att bedriva opinions- eller kunskaphöjande arbete,

men i den här statistiken är det endast huvudändamålet som är angett. Diagrammet nedan visar hur totalt insamlade medel (8,8 mdr) under 2018 fördelas enligt dessa huvudändamål.

Om man utifrån den fördelningen gör en uppskattning av hur mycket mindre intäkter från gåvor och bidrag respektive ändamål kan få baserat på en minskning av givandet med 5% ser det ut som nedan:

Ändamål	Minskning av gåvor och bidrag med 5% (Mkr)	Antal organisationer
Humanitärt bistånd	118,75	11
Barn & unga	104,5	38
Forskning	99,75	22
Utvecklingsbistånd	47,5	17
Miljö & natur	38	11
Socialt arbete	28,5	17
Mänskliga rättigheter	19	21
Opinion & påverkan	9,5	9
Vård & omsorg	4,75	3
Djur	4,75	5

Detta är givetvis bara en indikation och ger framför allt en bild av hur olika ändamål kan komma att drabbas av en minskning av gåvor och bidrag. Det är viktigt att komma ihåg att denna uppskattning bygger på hur givandet såg ut 2018. Det som sker nu är förstås att människors vilja att bidra till olika ändamål förändras baserat på var behoven upplevs som störst. Det kan därför innebära att ändamål som barn och unga, forskning, socialt arbete samt vård och omsorg får relativt sett ett mindre tapp i intäkter från gåvor och bidrag medan ändamål som bistånd och miljö och natur får ett relativt sett större tapp.

Genom återkommande undersökningar under 2020 kan Giva Sverige följa denna utveckling närmare.